

DEN 14 MAJ 2025

ÄR SKOLHUNDEN LÖNSAM?

EXAMENSARBETE 2025

SVENSKA TERAPIHUNDSKOLAN
ANN IVARSSON OCH JEANETTE KONRAD
Skolhunds/Resurspedagog

SAMMANFATTNING

Djurunderstödd pedagogik, strukturerad samverkan mellan hund och elev, har visat sig främja välmående och engagemang i skoluppgifter. I vårt examensarbete presenterade vi vad det kostar samhället när en elev inte fullgör sin skolgång, vilket minskar möjligheterna till fortsatta studier och arbete. Parallellt med detta ställde vi oss frågan om skolhundens insats är lönsam. Genom en enkätundersökning ställd till rektorer kom vi fram till att intresset för skolhundar var stort och majoriteten av respondenterna var positiva till att ta in skolhundar i verksamheten, dock sågs ofta kostnaden som ett hinder. Effekten av dessa insatser kan ge betydande sociala och ekonomiska vinster för såväl individ som samhälle, men skolor står inför ekonomiska utmaningar då resurserna måste tas från redan hårt ansträngda skolbudgetar. Kan insatser av ett skolhundsteam rent av vara en investering som kan minska samhällets långsiktiga kostnader för utanförskap och relaterade samhällsproblem?

Vi menar att svaret på den frågan är ja.

ABSTRACT

Animal-assisted education, a structured collaboration between a dog and a student, has shown to promote well-being and engagement in school tasks. In our thesis, we presented the societal costs when a student does not complete their education, which reduce opportunities for further education and employment. In parallel with this, we questioned whether the use of school dogs is cost-effective. Through a survey sent to school principals, we concluded that there was a high level of interest in school dogs and the majority of the respondents were positive about incorporating them into the school environment. However, the cost was often seen as a barrier. The effect of these interventions can result in significant social and economic benefits for both individuals and society, but schools face financial challenges as the resources must be taken from already strained school budgets. Can the efforts of a school dog team be an investment that reduces society's long-term costs related to exclusion and associated societal problems?

We believe the answer to that question is yes.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	3
1.2. Bakgrund	3
1.2.1. Djurunderstödd pedagogik.....	3
1.2.2. Utbildning till skolhundsteam.....	4
1.2.3. Utanförskap – kostnad och utbildningens betydelse.....	5
1.2.4. Ekonomisk problematik.....	6
1.2.5 Kostnad för utbildning av skolhundsteam	8
1.2.6 Räkneexempel skolhundsinsats	8
1.3 Syfte	9
1.4. Frågeställningar	9
1.5. Avgränsning	9
2. METOD	9
3. RESULTAT	12
4. DISKUSSION	14
4.1. Samhällets kostnad och följder av ej fullgjord skolgång	14
4.3. Kostnadsperspektivet	16
4.4. Metoddiskussion.....	18
4.5. Slutord.....	19
REFERENSLISTA	20
BILAGA 1	23
Utbildningskostnader	23
BILAGA 2	24
Presentation av undersökningen.....	24
BILAGA 3	25
Enkätens utformning	25
BILAGA 4	28
Resultat öppna frågor	28
BILAGA 5	32
Resultat.....	32

1. INLEDNING

1.2. Bakgrund

Det har under senare år blivit allt vanligare och uppmärksammat i större utsträckning att hundar används motivationshöjande inom skolverksamheter. Skolhundar används till att motivera till läsning, hålla fokus på uppgifter och öka den sociala förmågan. Skolhundsföraren behöver god kunskap om interaktionen mellan hund och människa, pedagogik samt lagar och regler som styr verksamheten och även hunden behöver omfattande utbildning. Det blir tillsammans en viktig grund till att både deltagare och skolhundsteamet kommer att trivas tillsammans (Karlberg & Eriksson, 2018). Det föreligger ett gediget arbete bakom både hundförarens och hundens utbildning för att examineras som skolhundsteam.

Skolor och kommuner har hårt ansträngda budgetar. Med allt fler anpassningar utifrån enskilda elevers behov inom skolan ökar även kostnaderna för dessa. Att anpassningar görs så att elever klarar sin skolgång ingår i skolans uppgift, men de hamnar på den enskilde rektorns budget. Det leder till att utbildningen inte är likvärdig över landet utan blir beroende av i vilken kommun skolan befinner sig. Det är inte ovanligt att rektorerna har svårt att följa skollagens krav och samtidigt hålla sin budget (Baralt et al., 2023).

Unicefs barnkonvention (u.å), 28§ pkt C, slår fast att konventionsstaterna ska ”genom varje lämpligt medel göra högre utbildning tillgänglig för alla på grundval av förmåga” och enligt 28§ pkt E ”vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott”. Nationalekonom Ingvar Nilsson och Eva Nilsson Lundmark (2022), beteendevetare med specialfokus inom bland annat social utsatthet och utanförskap, framhåller i sin rapport Utanförskap och Unga den stora samhällsekonomiska vinsten av att hjälpa våra unga till slutförda utbildningar. Insatserna ska komma så tidigt som möjligt och man ska utgå från ungdomarnas intressen och önskningar för att öka delaktigheten.

1.2.1. Djurunderstödd pedagogik

Hundar som arbetar inom skolan tillsammans med sin förare gentemot tredje part kan ha olika benämningar, till exempel skolhund, läshund, pedagoghund och fadderhund och ingår i samlingsnamnet social tjänstehund (Karlberg & Eriksson, 2018). Vi har valt att använda begreppen skolhund, skolhundspedagog och skolhundsteam för de båda tillsammans. Ett

skolhundsteams insats utgör så kallad djurunderstödd pedagogik, Animal Assisted Education, enligt IAHAIO (International Association of Human-Animal Interaction Organization) styrdokument "White paper" (IAHAIO, 2018). Det innebär en välplanerad strukturerad insats inom skola- eller utbildningsväsendet med konkreta utbildningsmål eller inriktning mot prosociala färdigheter och insatserna mäts och dokumenteras.

Vad är det då som gör att hundunderstödd pedagogik fungerar? Hundar har i och med domesticeringen utvecklat sin sociala förmåga, eller som Uvnäs Moberg (2022) kallar det - sin oxytocinförmåga. Positivt samspel med hunden frisätter hormonet oxytocin som bidrar till vår önskan att fortsätta interaktionen (Uvnäs Moberg, 2022). Karlberg och Eriksson (2018) skriver att oxytocin ger oss positiva känslor, gör oss lugnare och när det frigörs i kroppen känner vi en ökad tillit. Det finns forskning som visar att den anknytning som uppstår mellan hund och ägare går att jämföra med den mellan förälder och barn (Karlberg & Eriksson, 2018). Det finns även forskning som visar på att det till och med räcker med ögonkontakt mellan hund och människa för att denna process ska sätta i gång (Karlberg & Eriksson, 2018; Uvnäs Moberg, 2022). Sammantaget gör detta att hundar blir en utmärkt hjälp för skolelever. Vid problematisk skolfrånvaro kan en insats med början i hemmet skapa en grundläggande relation som stärker barnet till att tillsammans med skolhunden närma sig en tillbakagång till skolan. För en elev med NPF verkar en skolhund lugnande vilket leder till ökat fokus. En läshund som ligger bredvid eleven vid läsning bedömer inte barnets läsförmåga och skrattar inte åt den som stakar sig vid högläsning, därigenom höjs motivationen och modet att prova (Karlberg & Eriksson, 2018). Att umgås med en skolhund kan även öka barnets empatiska förmåga. I en delstudie i ett större forskningsprojekt vid SLU, Uppsala, har Sara Karlberg (2024) visat att elever som har en insats med skolhundsteam inte bara skrattar och ler signifikant mer, de kommunicerade även signifikant mer och hade svenska under längre tid än kontrollgruppen som enbart träffade en pedagog.

1.2.2. Utbildning till skolhundsteam

Ett skolhundsteam utgörs av en förare och en hund, där båda tillsammans har gått adekvat utbildning för att arbeta i skolan. Det finns idag inget organ som ger riktlinjer och ställer krav på hur utbildningarna ska utformas, vilket medför att kvaliteten och innehållet kan skilja markant mellan de olika skolorna (Karlberg & Eriksson, 2018). Utbildningen bekostas i de flesta fall

privat av hundföraren själv. Sedan 2020 finns det även en CSN berättigad YH-utbildning omfattande 200 YHp till skolhundspedagog/ resurspedagog via Svenska Terapiahundskolan. Den omfattar bland annat etologi, pedagogik, läroplansarbete, lektionsplanering, inläringsteorier, lagar inom djurskydd samt arbete med djur i verksamheter och kunskap om hundens hälsa och motivation. Parallellt med YH-utbildningen kan hunden utbildas. Hunden ska då klara två lämplighetstester varav ett med barn, och därefter träna grundfärdigheter, exempelvis vila på pausmatta och impuls kontroll samt göra praktik i verksamhet (Svenska Terapiahundskolan, u.å.b).

När hunden är certifierad är det viktigt att man underhåller hundens grundlydnad och månar om hundens mentala och fysiska kondition. Hundar i tjänst behöver få en värdefull fritid, lämpligen bestående av såväl avkoppling, att ha en hobby (till exempel spåra eller delta i någon hundsport) som att ”bara få vara hundar”. Ett skolhundsteam som examineras genom Svenska Terapiahundskolan genomför dessutom ett kvalitetstest vartannat år för att säkerställa att hunden fortfarande trivs med att arbeta som social tjänstehund och att teamet fortfarande håller en för branschen lämplig nivå (Karlberg & Eriksson, 2018). Att Svenska Terapiahundskolan får driva YH utbildning av skolhundar och skolhundspedagoger visar på att det bedöms finnas ett marknadsbehov av dessa tjänster. Myndigheten för yrkeshögskolans (MYH, u.å.) uppdrag är bland annat att analysera och tillgodose marknadens behov av kompetens.

1.2.3. Utanförskap – kostnad och utbildningens betydelse

Ingvar Nilsson och Eva Nilsson Lundmark (2022), skriver i sin rapport Utanförskap och Unga att ett år av utanförskap beräknas kosta ca. 500.000 – 600.000 kronor för en person som inte kan försörja sig med eget arbete på arbetsmarknaden. Beräkningen är gjord utifrån både produktionsförlusten och behov av försörjningsstöd. Vidare konstaterar de att samhällets totala kostnad under 30 år för en persons utanförskap varierar kraftigt, mellan knappt 10 miljoner till mer än 30 miljoner kronor, beroende på följer av utanförskapet till exempel psykisk sjukdom, missbruk och kriminalitet. Enligt författarna finns det flera faktorer som reducerar risken att hamna i utanförskap; ju tidigare insats desto enklare, ju senare insats desto dyrare, ju mer ungdomarnas eget perspektiv i förhållande till intressen och önskningar får styra desto mer delaktiga blir de och ju mer man utgår från det som är friskt och stärkande i ungdomarnas liv desto lättare är det. Mer än en fjärdedel av de som går ut grundskolan har inte den kunskapsnivå

som krävs för att fungera i samhället. När en individ inte fungerar i samhället så hamnar den lätt i ett utanförskap (Nilsson Lundmark & Nilsson, 2022).

I sin rapport har Nilsson Lundmark och Nilsson (2022) tagit fram ett bearbetat men fiktivt exempel på vad ett gäng som ”hänger på stan”, men ej är kriminellt etablerat, kostar samhället. Många i gänget har en gemensam faktor: de får inte skolan att fungera. Ju längre tiden går desto fler konsekvenser och merkostnader tillkommer. Det kan börja med drickande och snattande men går för en del över till grövre brott, psykisk ohälsa och missbruk. Vid åldrarna 12–15 år är kostnaden för gänget drygt 24 miljoner kronor. Vid 16–19 år är kostnaden för samma gäng 59 miljoner kronor och vid 20–24 år är kostnaden redan uppe i 158 miljoner. Kostnaderna ökar ju äldre individerna blir, vilket stärker vikten och värdet av att göra tidiga insatser för att bromsa förloppet.

Det yttersta ansvaret för att elever fullgör sin skolgång ligger på den kommun i vilken eleven står folkbokförd (Skolverket, 2021a). I rapporten Utbildning – nyckeln till arbete av Sveriges Kommuner och Landsting (2015) går att utläsa att de elever som avslutat gymnasiet men med låga betyg, ändå har 73% högre chans att ha ett arbete vid 20 års ålder jämfört med de som ännu vid 20 års ålder inte har avslutat gymnasiet. Vidare summerar rapporten att de som inte slutfört sina gymnasiestudier men har arbete löper större risk att bli av med det i en konjunkturnedgång. Det är även större sannolikhet att de har en låg lön och löper en större risk att få förlita sig på bidrag. Det är främst utbildningsnivån som påverkar förmågan att behålla ett jobb. Rapporten avslutas med ett antal förslag på hur skolan bör förändras för att bättre möta framtida utmaningar. Det första av förslagen lyder “För att klara målet om full sysselsättning är det avgörande att ungdomar genomgår både grund- och gymnasieskola med godkända betyg. En bredare diskussion om utbildningens organisering och arbetssätt är nödvändig och måste gå utanför de idag givna ramarna.” (SKL, 2015, s.22).

1.2.4. Ekonomisk problematik

Nilsson Lundmark och Nilsson (2022) skriver i sin rapport att den ekonomiska problematiken oftast ligger i att beslutsfattare har kunskap om vad det kostar att driva främjande och förebyggande verksamheter, men de saknar insikt om kostnaden för att misslyckas. Vidare nämner författarna det de kallar för den sociala investeringsbarriären. Det exemplifieras med att driften av en öppen förskola ses som en kostnad som går på årets budget, jämfört med

uppförandet av ett nytt hus som i stället skulle ligga i en investeringsbudget – och det enda som drabbar årets budget är avskrivningskostnaden. I en intervju med Ingvar Nilsson beskriver han en möjlig väg till att samhället gemensamt bär kostnaderna (som han vill ändra till “investeringarna”) skulle kunna vara att implementera nationella sociala investeringsfonder. Förutom den mänskliga vinsten är det enligt Nilsson även en “ohyggligt bra ekonomisk affär” (MUCF, 2023). Nilsson Lundmark och Nilsson (2022) beskriver processen att ta fram kostnaden för sociala insatser i sex steg:

- i) identifiera vilket problem det är man vill lösa
- ii) beskriv och sätt en prislapp; definiera kostnader både i form av tid och pengar
- iii) identifiera effekten av insatsen
- iv) kvantifiera effekten; tex hur mycket snabbare kom eleven tillbaka till skolan/tog examen/fick jobb
- v) den kvantifierade effekten ska sedan värderas ekonomiskt
- vi) värdera effekten på olika aktörer (tex Försäkringskassan, socialtjänsten osv).

För att kunna värdera en insats är det inte tillräckligt att jämföra insatsen mot alternativet att inte göra något, man måste först förstå vilka kostnader alternativet att inte göra något medför. Därefter kommer utmaningen att mäta hur effektiv insatsen var. Svaret kan variera beroende på om man gör värderingen utifrån ett individ-, grupp- eller samhällsperspektiv (Nilsson Lundmark & Nilsson, 2022).

Samhällets kostnader för ett utanförskap består enligt Nilsson Lundmark och Nilsson (2022) av tre olika delar; reala och finansiella kostnader samt produktionsförluster. Reala kostnader omfattar kostnader för preventiva insatser, terapeutiska insatser, vård och rehabilitering. Finansiella kostnader avser olika sociala stöd som till exempel arbetslöshetsersättning, sjukpenning, eller anställningsstöd. En produktionsförlust uppstår när en person som skulle kunnat vara i arbete helt eller delvis inte är det och därmed uteblir deras bidrag till BNP. Det som ytterligare bidrar till problematiken att få fram kostnaderna och se besparingarna är att kostnaderna för att hjälpa ett barn i skolan tas av skolbudgeten i uppväxtkommunen, medan de minskade kostnaderna till följd av insatsen i ett längre perspektiv hämtas hem av hemkommunen där den vuxna individen bor, i form att uteblivna sociala insatser och vård. Då konsekvenserna kan ske under lång tid kan de påverka olika samhällsaktörer under olika perioder. Således är processen att ta fram utanförskapets kostnad tämligen komplicerad (Nilsson Lundmark &

Nilsson, 2022). “Effekterna av ett utanförskap eller en framgångsrik insats har konsekvenser i många decennier” (Nilsson Lundmark & Nilsson, 2022, s.44).

1.2.5 Kostnad för utbildning av skolhundsteam

Att utbilda sig privat till skolhundsteam varierar i kostnad mellan 20.695- 35.200 kronor hos några av de större aktörerna (se bilaga 1). Priserna är inklusive moms, inprovning och examinering och är hämtade från respektive utbildares hemsida februari 2025. Viktigt att notera är att utbildningarna skiljer sig i omfattning, innehåll, distans eller fysisk eller både och, och benämning på färdiga ekipage varierar (Svenska Terapihundskolan; Hundens Hus Sundsvall; Hundens Hus Stockholm; Pedagoghunden; Vårdhundskolan).

Utöver utbildningen ovan tillhandahåller Svenska Terapihundskolan (u.å.b), som tidigare nämnts, även en CSN berättigad YH-utbildning till skolhundspedagog/ resurspedagog som omfattar 50% studier under två år (fyra terminer). Kostnaden för denna är svårdefinierad - behöver den studerande gå ner i arbetstid och ta studielån? Det tillkommer även en kostnad på 10.000 kr för hundens utbildning. Även efter avslutad utbildning finns kostnader och tidskrävande insatser till exempel årlig veterinärbesiktning, träning för att upprätthålla hundens grund- och specialkunskaper och hälsa, återkommande kvalitetskontroller (kostnad samt frånvaro från arbetet) och material. Dessutom finns högre krav på hur skolhundens hygien löpande ska skötas jämfört med för en familjehund till exempel gällande pälsvård inklusive tvätt.

1.2.6 Räkneexempel skolhundsinsats

Vi ponerar att skolan har en elev med behov av extra stöd. Man har erbjudits en insats med ett skolhundsteam. Skolhundsteamet fakturerar på konsultbasis från eget företag. Enligt Statens Lantbruksuniversitet (u.å) ligger timarvodet mellan 1.000 – 1.500 kr + moms beroende på hundförarens utbildning och erfarenhet. I detta ingår även material, träning och vård och hygienskötsel av hunden. Vi har valt att utgå ifrån ett medelpris på 1.250 kr/timme + moms. Planen är att träffa eleven 2 tillfällen per vecka under 6 veckor och därefter 1 tillfälle per vecka i 4 veckor. Det ska göras en planering för önskad progression och varje besök ska dokumenteras och följas upp. Det är även önskvärt att skolhundsföraren deltar vid personalmöten när den berörda eleven diskuteras och löpande avstämningar ska göras med ansvarig lärare samt med rektor. Beräknad tid för insatsen blir 16 timmar. Vidare menar SLU (u.å) att det bör utgå en

uppstartskostnad som beräknas på 20 timmar. Startkostnaden innefattar riskanalys tillsammans med arbetsplatsen, informationsmöten med personal och föräldrar, insamling av vårdnadshavares medgivande om deltagande i aktivitet med skolhundsteamet med mera. Detta är en engångskostnad per fysisk arbetsplats. Således blir skolans kostnad 20.000 kr (16h x 1.250 kr) kr + 25.000 kr (20h x 1.250kr) vilket ger en total kostnad för insatsen om 45.000 kr + moms.

1.3 Syfte

Syftet med detta arbete har varit att tydliggöra och samla fakta om vad det kostar samhället när en elev inte fullgör sin skolgång och därmed minskar sina chanser till fortsatta studier och till arbete, jämte med att pålysa om en hundinsats rent av är lönsam för samhället, trots den initiala ansträngningen på den enskilda skolans budget. Vi har även velat undersöka om kostnaden är en faktor som ses som ett hinder till att använda sig av en skolhund i skolan.

1.4. Frågeställningar

- Vad är samhällets kostnad för en elev som inte fullgör sin skolgång?
- Till vilken utsträckning är ekonomin ett hinder för att ta in en skolhund i verksamheten?
- Vad kostar en hundinsats?
- Vi har dessutom undersökt vilka andra hinder som kan finnas till att ta in en tjänstehund i skolverksamheten.

1.5. Avgränsning

För att nå en målgrupp som har beslutsbefogenhet inom ramen för skolans budget, valde vi att rikta oss till rektorer och biträdande rektorer. Vi har inte inkluderat politiker som beslutar om storleken på budgeten. Vi har heller inte inkluderat övrig personal på skolan. Vi har valt att geografiskt avgränsa oss till Sverige.

2. METOD

Som informationsunderlag har vi inom ramen för examensarbetet samlat in såväl primärdata som sekundärdata. Primärdatan samlades in med hjälp av en kvantitativ enkät som skapades i Google

Formulär. Svaren analyserades med en kvantitativ utgångspunkt. En undersökning av kvantitativ karaktär syftar till att återge fakta i form av siffror, till exempel en mängd eller antal av saker som kvantifierbart. Undersökningen inriktade sig på att upptäcka och fastställa, beskriva och förklara samband mellan olika variabler. Den litteratur som använts för insamling av sekundärdata har till varit från utbildningens kurslitteratur samt lokala bibliotek. När vi sökt faktaunderlag på Internet har vi använt oss av Google och sökt på orden *skolhund*, *problematiskskolfrånvaro*, *hemmasittare*, *utanförskap kostnad*.

Enligt Vetenskapsrådet (2024) ska forskning som involverar människor förvissa sig om att följa fyra principer för att hålla en god forskningssed: göra gott, inte skada, respektera självbestämmande och att upprätthålla rättvisa. I vårt arbete har vi strävat efter att tydliggöra om det i förlängningen finns en vinst, både för den enskilda individen samt för samhället i stort, med att så tidigt som möjligt ta in skolhundsteam för att hjälpa elever att tillgodogöra sig utbildningen och klara uppsatta kunskapsmål. Vi har i samband med att vår enkät sändes ut, tydligt informerat om vad avsikten med vårt examensarbete är och har även informerat om att deltagande sker helt anonymt. När enkäten sändes ut till respondenterna gjordes inget urval annat än att de var inskrivna på rektorsprogrammet på de skolor som erhållna adresser kom ifrån. Vi har därmed inte urskilt respondenterna på något annat sätt som tex kön, ålder, erfarenhet eller annan grund.

Enkäten var huvudsakligen utformad som en kvantitativ enkät med färdigformulerade svarsalternativ men några frågor lämnade möjlighet till att respondera med egna ord (se bilaga 3). Denna utformning och antalet frågor var ett medvetet val. Ejlertsson (2014) skriver att några öppna frågor kan verka motivationshöjande för respondenterna samtidigt som att tiden för att svara på enkäten inte bör överskrida 15 - 30 minuter. Vi önskade även möjlighet att fånga upp tankar vi eventuellt förbisett under utformningen av enkäten. Av den anledningen konstruerades frågorna 2, 5, 8 och 9 som öppna frågor. Under arbetet med att utforma enkäten fick tre personer läsa frågorna och som en följd av detta formulerades två frågor om och det lades även till en fråga för att göra det tydligare för respondenterna. Frågorna föredrogs också för den av Svenska Terapihundskolan utsedda handledaren under vårterminen 2024. Respondenterna fick med undersökningen en kort presentation om varför denna sändes ut samt information om att deltagande skedde anonymt (bilaga 2).

Vi valde att distribuera enkäten via Google Formulär. Detta är en tjänst som tillhandahåller möjligheten till anonymitet för respondenternas svar och vid eventuellt behov av en påminnelse.

Via en studiekamrat fick vi ta del av ett register med mailadresser som Umeå och Stockholms universitet hade för inskrivna på rektorsprogrammet och vi kunde distribuera enkäten till 600 mailadresser. Efter två veckor skickades en påminnelse ut och efter ytterligare två veckor stängdes svars möjligheten. Enkäten skickades ut till ett stort antal rektorer då det enligt Ejlertsson (2014) generellt finns en risk för lågt deltagande på grund av mängden information, spam och mejl som översvämmar människors mejllådor.

När vi stängt undersökningen gick svaren att omvandla till ett Excelark, vilket förenklat bearbetningen. Bearbetningen av svaren har därefter skett manuellt. Där det varit möjligt har vi tagit ut svaren i procentsatser för att se hur de olika alternativen viktas. Ejlertsson (2014) menar att man ska vara försiktig med att använda relativa tal, såsom procentsats, vid färre deltagare än 50. Vi har dock valt att redovisa resultat med procentsats då detta blir mer överskådligt i vårt material. Svaren på de öppna frågorna har vi presenterat utifrån kategorier med gemensam betydelse där vi har kunnat urskilja sådana. Vi har även transkriberat svaren på de öppna frågorna, nr 2, 8 och 9, i sin helhet förutom enstaka maskering där ordvalet skulle kunnat röja respondentens anonymitet, se bilaga 4.

Enkäten besvarades av 43 respondenter. Svansfrekvensen var således 7,1% och det externa bortfallet 557 (92,9%). Övervägande del av respondenterna, 98%, utgjordes av rektorer, biträdande rektorer och skolchefer varav 77% arbetade i storstad/ tätort och övriga på landsbygden. Skolorna drevs både i kommunal (60%) och privat (40%) regi och åldersklasserna var relativt jämnt fördelade på förskola/ förskoleklass, F-6, F-9 och gymnasieskola. Endast några få arbetade på en F-3 eller 7–9 skola.

I detta arbete har vi kontinuerligt arbetat källkritiskt och ställt oss frågan om källan är trovärdig, om dess ursprung och/eller författare sannolikt besitter djup kunskap inom området som berörs, om källan är ny eller gammal och därifrån gjort en bedömning om uppgiven information är trovärdig och pålitlig enligt lärare (Carina Backsell, personlig kommunikation, 30 augusti, 2023) på Svenska Terapiahundskolans YH-utbildning.

3. RESULTAT

För en fördjupad redogörelse av resultatet, se bilaga 5.

Majoriteten, 77%, av respondenterna kände till skolhundar sedan tidigare, av dem var det 14 som beskrev varifrån eller att man hört talas om skolhund utan att mer beskriva vad de upplevt/känner till. 10 respondenter hade positiv upplevelse eller kännedom om skolhundar. Fem av svaren berörde användningsområden för eller effekt av skolhund varav 4 var positiva till exempel: “--- arbetat med elever inom NPF.”, “Positivt, lugnande och motivationshöjande”, “Positiv insats för många elever men särskilt för det med utmaningar som gör dem svåra att nå”. En respondent svarade neutralt “Känner inte till några resultat kopplat till skolhund”.

18% har eller har haft skolhund på sin arbetsplats (se figur 1).

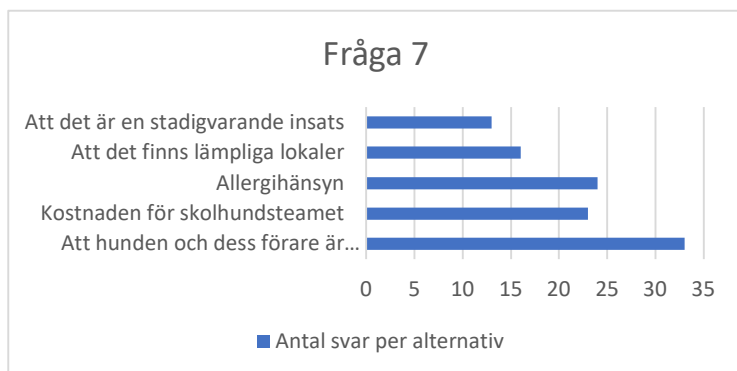
(Figur 1: Fråga 3; "Har det funnits skolhundsteam i er personal sedan tidigare", n-tal: 43)

Drygt 40 % av respondenterna säger att frågan om skolhund har kommit upp i deras verksamhet och den vanligaste vägen (74%) som frågan lyftes i verksamheten var via den egna personalen. Det näst vanligaste kategorin var "övrigt" där "sökande", "elevhälsoteamet", "som diskussion om fenomenet skolhund och vad det kan leda till" och "via mig till övrig ledning" nämns av fyra av respondenterna. I ett fall hade en studerande initierat frågan. Ingen förälder hade lyft frågan till respondenterna.

En övervägande majoritet, 80 %, av respondenterna var positiva till att använda skolhundsteam i verksamheten och lika många ansåg att ett skolhundsteam kan utgöra underlag för extraordinär insats.

Förutom att hunden och dess förare är utbildade för uppgiften (76,7%) anser drygt hälften av respondenterna att kostnaden (53,5%) jämte allergihänsyn (55,8%) är de viktigaste parametrarna

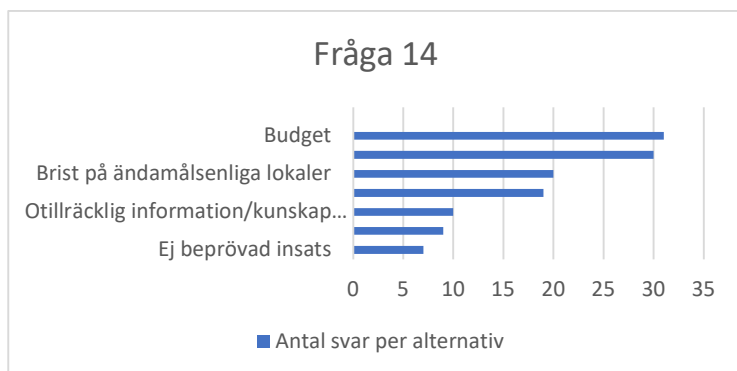
för beslut om att ta in skolhundsteam i verksamheten (se figur 2).

(Figur 2: Fråga 7; "Vilken/vilka parametrar är viktigast för dig i valet om en skolhund ska tas in för att arbeta med barn i skolan? Markera de alternativ som stämmer")

På den direkta frågan om respondenterna kan tänka sig att ha med ett skolhundsteam i elevhälsoteamet (EHT) med svarsalternativen ja eller nej svarade 68% ja. När respondenterna fick motivera sina svar, vilket 30 valde att göra, visade det sig att vissa respondenter ansåg att EHT som administrativ organisationsnivå inte behöver ett skolhundsteam men att däremot insatsen med skolhundsteam på individnivå var önskad. Det framkom även att sekretessen inom EHT är en faktor till det nekande svaret. Sex av respondenterna motiverade sitt nej med att EHT inte förekom i deras verksamhet. Motiveringar av de som kunde tänka sig att ha med skolhundsteam i EHT uttryckte positiva följder av hund i det pedagogiska arbetet. Några var positiva men såg hinder i form av ekonomi, allergi och rädsla för hund.

Av de, 16 stycken, som motiverade sitt jakande svar på frågan om negativa perspektiv med att ta in skolhundsteam, nämndes allergi (14st), hundrädsla (6st) och ekonomi (5st). En respondent uppgav logistiska problem och en annan respondent kulturella utmaningar som behöver diskuteras med vårdnadshavare. När frågan var ställd som "Ser du några svårigheter med att ta in ett skolhundsteam?" så refererar majoriteten främst till budget, tätt följt av rädsla för allergi och på tredje plats kommer brist på ändamålsenliga lokaler (se figur 3).

(Figur 3: Fråga 14; "Ser du några svårigheter med att ta in skolhundsteam? Markera de alternativ som stämmer.")

Nära hälften av respondenterna uppskattar kostnaden för samhället för en person i utanförskap med kriminalitet till mer än 20 miljoner kronor. En stor andel, ca 30% (12 av 40 respondenter) uppskattade kostnaden till lägre än 15 miljoner kronor.

4. DISKUSSION

4.1. Samhällets kostnad och följder av ej fullgjord skolgång

Samhällets kostnad för en person som inte kan försörja sig på eget arbete ligger på ca.10 miljoner under en livstid och ett (1!) år av utanförskap kostar minst 500.000kr. Fastnar individen därtill i kriminalitet landar totala kostnaden på 20 - 30 miljoner kronor. Tidiga interventioner har i flertalet studier visat sig viktiga av två aspekter - det är lättare att reducera risken för utanförskap ju tidigare insatser görs samt att kostnaderna minskar för varje sparad år (Nilsson Lundmark & Nilsson, 2022). SKL (2015) påpekar i sin rapport att utbildningsnivån har en avgörande påverkan på möjligheten att behålla ett jobb. Det är därför av stor vikt att svenska skolor vågar tänka nytt och pröva alternativa lösningar för att på bästa sätt stödja de elever som behöver extra hjälp, för att säkerställa att alla når en tillräcklig utbildningsnivå.

I vår enkät-fråga där respondenterna skulle uppskatta hur mycket en person som fastnat i kriminalitet och som inte är arbetsför kostar samhället under en livstid var det mindre än hälften, 47,5%, av beslutsfattarna som uppskattar rätt alternativ. Hela 30% av respondenterna gissar på en kostnad väl över 10 miljoner kronor för lite. Det är en avsevärd skillnad. Att lokala beslutsfattare har en begränsad insikt i vad utebliven eller ofullständig utbildning kan få för konsekvenser, inte bara för individen utan för samhället i stort, ger en tanke om att det kan vara

av den anledningen som insatser inom skolans normala ”verktygslåda” anses räcka och att man drar sig för att nyttja andra kompletterande alternativ med hänvisning till kostnadsaspekten.

4.2. Intresset för skolhundsteam

Att så många som 77 % av respondenterna kände till skolhundar sedan tidigare ser vi som mycket glädjande då branschen ännu är att anse som ung. Det tyder på att informationen om och effekterna av skolhundsteam börjar nå ut. I media rapporteras det alltmer om den positiva effekt skolhundsteam har för enskilda elever. Under 2024 kom även ett delresultat av en större studie gjord av Sara Karlberg (2024) vid Uppsala universitet, som bekräftar denna effekt. Det har blivit vanligare att skolor öppnar för möjligheten att ta in skolhundsteam och allt fler skolor har skolhundsteam kontinuerligt kopplade till verksamheten. 42 % av respondenterna har lyft frågan kring att ta in skolhundsteam i verksamheten och nästan var femte (19%) har eller har haft skolhundar i verksamheten, detta trots att 23% av respondenterna inte ens känner till fenomenet skolhundar. I tre av fyra fall var det den egna personalen på skolan som hade lyft frågan kring skolhund men även via sökande, studerande och elevhälsoteamet har frågan aktualiserats (26%). Resultatet visar att en tydlig majoritet, drygt 80%, av respondenterna är positiva till att ta in skolhundsteam i sin verksamhet och 77% anser att teamen ska vara utbildade för sin uppgift som en viktig faktor för att anlitas. Detta stämmer väl med MYH:s bedömning av marknadens behov av kompetens inom området som lett till beviljade statliga medel till Svenska Terapiahundskolans olika yrkeshögskoleutbildningar för blivande skolhundspedagoger och skolhundar.

Närmare 70 % av respondenterna kan tänka sig att ta med en skolhund i elevhälsoteamet. Med tanke på att elevhälsan ska arbeta förebyggande, hälsofrämjande och stödja elevers utveckling mot utbildningens mål ser vi en stor potential att involvera skolhundsteamet i detta arbete. Enligt Skolverket (2025) så kan huvudmannen antingen anställa egen personal för elevhälsoarbetet, men möjlighet finns också att lägga ut delar av skolhälsan på entreprenad till såväl fysisk som juridisk person. Någon av de som inte såg en plats för skolhundsteamet i elevhälsoteamet nämnde sekretess och krav på specifik kompetens som grund till det. Detta hinder skulle kunna avhjälpas genom att elevhälsoteamet i stället utvecklar ett mycket nära samarbete med skolhundsteamet på liknande sätt som de arbetar nära andra pedagoger.

4.3. Kostnadsperspektivet

När respondenterna fick frågan vilken eller vilka parametrar som var viktigast för dem i valet om en hund ska tas in i verksamheten kom svaret ”att hunden och dess förare är utbildade för uppgiften” med god marginal högst upp på svarslistan, 85%. Att så många anser att hundteamets utbildning är viktigt är mycket positivt för såväl yrkesrollen som för branschen i stort. Det kan vara en indikation på att information och kunskap om hur professionella hundteam utbildas och arbetar börjar nå större spridning. Den medvetenheten hos beslutsfattare bidrar till att insatser med hundägare och hundar som är utbildade – till exempel när befintlig personal tar med sin utbildade hund - kan minskas. Det i sin tur borgar för mer kvalitativa insatser som följs upp och dokumenteras och där insatsen utförs med ett helhetsperspektiv på den enskilda elevens situation, behov och med hälsa och säkerhet för såväl deltagande elev, övriga elever och personal på skolan som för hundteamet i fokus. Det kan i förlängningen leda till en ökad värdering av väl utbildade hundteams insatser och även ökad acceptans för kostnaden.

De två därpå viktigaste parametrarna skolledarna angav i vår undersökning var kostnaden och allergi. Skolor dras med snäva budgetar och en insats med skolhundsteam blir en belastning på den enskilda skolans budget. Verksamheten med skolhundsteam är ännu i sin linda, men i takt med att nya forskningsresultat visar på hur en hund kan bidra till elevernas möjlighet att nå målen genom att till exempel öka läsförståelsen, finns goda möjligheter att användandet av skolhundsteam framgent kan ses som en mer naturlig del i beslutsfattarens resurser. Drygt 9 av 10 såg svårigheter med skolhundsteam i verksamheten, av dessa angav tre av fyra att just budgeten var den främsta faktorn. Det skulle kunna tolkas som att man anser insatsen viktig för elevernas möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen och nå godkänd studiegång och därmed är kostnaden inte en negativ aspekt, samtidigt har man en budget att förhålla sig till. Det stämmer överens med den konflikt rektorer, enligt Baralt et al. (2023), har mellan Skollagens krav och den tilldelade budgeten de har att tillgå. En väg ut ur detta ekonomiska dilemma skulle kunna vara att man i större utsträckning sökte medel för skolhundsteam som extraordinär insats. Fyra av fem av respondenterna ansåg att insatser med skolhundsteam kan utgöra ett underlag för extraordinär insats. Förebyggande och främjande insatser som har svårt att bära sig i den lokalekonomiska budgeten men som ger kostnadssparande effekter för hela samhället bör vara en gemensam kostnad. Det skulle leda till en jämnare kostnadsbörda för en insats som har möjlighet att gynna samhället i stort. Kostnadsperspektivet måste bli både längre och bredare än

vad det är idag. I bakgrunden framställde vi ett räkneexempel för en insats med skolhundsteam under 10 veckor. En insats med en total kostnad om 45.000 kr + moms, vilket även inkluderade en startkostnad på 25.000 kr som är en engångskostnad per fysisk arbetsplats. Enligt Nilsson Lundmark och Nilsson (2022) kostar ett års försenat inträde på arbetsmarknaden minst 500.000 kronor. Således utgör insatsen för ett hundteam knappt 10% av vad ett enda år för en person som inte är i arbete kostar. Idag behöver det vara den enskilda skolans rektor som tar ett beslut om en sådan insats och kostnad. Vi vill kalla dem samhällsrevolutionärer - de har *samhällsmod*. Kan hundteamet med sin insats bidra med att till exempel läskunnigheten ökar, vilket i sin tur möjliggör att eleven kan ta till sig framtida studier bättre och därmed slutföra sin utbildning, minskar således risken för utanförskap drastiskt vilket ger stora ekonomiska besparingar för samhället. Ser man till samhällskostnaden för utanförskapet och personer som inte är i arbete finns även utrymme för fördjupade och fler hundinsatser per individ vilket ändå på sikt innebär en besparing för samhället i stort. Således håller vi med SKL (2015) om att det behöver ske en diskussion om hur utbildningen ska organiseras – och det är dags att vi tänker utanför de idag befintliga ramarna, det ansvaret ska inte ligga på de enskilda rektorerna.

En av de största svårigheterna för skolledarna med att ta in skolhundsteam är enligt vårt arbete rädsla för allergi. Att ta hänsyn till allergiska elever är en självklarhet för alla som arbetar inom skolan. Av den anledningen är det föga förvånande att denna parameter hamnar lika högt upp i frågeställningen som ekonomin. Ett väl utbildat hundteam har en god arbetsstruktur och ser till att en riskanalys genomförs i samverkan med skolan. Här ingår bland annat hygien- och städrutiner, begränsningar kring var och när hunden vistas i lokalerna och information till personal, elever och vårdnadshavare. I hygien- och städrutinerna ingår bland annat tvätt av hunden, tvätt- och handsprit till deltagarna före och efter en insats och att hundteamet har rena kläder och material som är möjligt att rengöra. Kanske skulle andelen skolledare som ser detta som en svårighet minska med mer information om hur ett väl utbildat hundteam arbetar i förebyggande syfte kring skolhund och allergier. Här kan det finnas ett arbete för branschen att göra när det gäller att öka medvetenheten och kunskapen om vad utbildning till skolhundsteam innebär och om vad utbildade skolhundsteam kan bidra med i skolan. Vi ser det som ett intressant och potentiellt område för framtida examensarbeten att fördjupa sig i.

4.4. Metoddiskussion

Till en början skapades ett eget adressregister manuellt genom att via nätet söka fram skolor och mailadresser till beslutsfattare. Vi insåg att detta medförde en risk för subjektivt urval och även reducerade möjligheten till geografisk spridning. Via en studiekamrat fick vi ta del av ett register med mailadresser som Umeå och Stockholms universitet hade för inskrivna på rektorsprogrammet och kunde distribuera enkäten till 600 mailadresser. Vi erhöll 43 svar, ca 7%, vilket är en låg svarsfrekvens. En bidragande faktor kan vara att en del respondenter uppfattade att de redan svarat på enkäten då våra kurskamrater tidigare hade sänt ut sin, då båda dessa arbeten rör ämnet skolhundar. Idealiskt hade varit att ha ett helt eget register med mailadresser, dock såg vi det som en motiverad avgränsning för att ändå nå många respondenter med en för oss rimlig insats i distribution av undersökningen. Distribution och sammanställning gjord pappersledes hade blivit alltför tidsomfattande. Personliga intervjuer hade varit av stort intresse att göra, kanske hade djupare insikter kunnat utkristalliseras från sådana, men även här gjorde vi en avgränsning både i förhållande till tidsbegränsning att såväl hålla intervjuerna som data som i så fall skulle processats helt manuellt. Vi valde således att använda oss av Google Formulär vilket är användarvänligt för både avsändare och respondent och motsvarar ställda sekretesskrav. Att använda en enkät och erhållet adressregister möjliggjorde även en stor geografisk spridning.

Enkätens utformning går att förfinas. Fråga 8 kräver en större förståelse för elevhälsoteamets som administrativ organisation som varken vi eller flera av respondenterna hade i tillräcklig utsträckning. Detta påverkade formuleringen av frågan och även relevansen av svaren ja och nej. Inget utrymme fanns för vet ej. I enkäten fanns frågor om beslutsfattarna arbetade i kommunala eller privata skolor samt om de arbetade inom stads – eller landsbygdsmiljön. Vid analys av svaren insåg vi att definitionen av stad respektive landsbygd inte var specificerad. Det lämnade en öppning för tolkning och därmed en felkälla. Dessutom är antalet respondenter för lågt för att vikta svaren gentemot dessa bakgrundsfaktorer. Vi har därmed valt att inte ta med dessa parametrar i arbetet mer än att redovisa svaren under resultat och därmed visa att det finns en spridning bland respondenterna. En del frågor har lämnats obesvarade, tex fråga 7 ("Vilken/vilka parametrar är viktigast för dig i valet om en skolhund ska tas in för att arbeta med barn i skolan?"). Respondenterna som har lämnat tomt på denna fråga har på fråga 6 svarat att de inte är intresserade av att använda skolhundsteam i verksamheten. Utifrån det kan respondenterna ha tänkt att fråga 7 inte är relevant att svara på, vilket inte alls

behöver hänga ihop. Det kan även vara så att de upplevde att det inte fanns ett svarsalternativ de ansåg passade på deras ställning i frågan. Vi insåg under arbetets gång att det inte var av större intresse för oss att i undersökningen få svar på vilka åldersgrupper som fanns på respondenternas skola vilket ger att den frågan hade kunnat utelämnas. Vidare saknade vi en konkret fråga till respondenterna gällande deras uppskattning av kostnaden för en insats med skolhundsteam. Flera av respondenterna uppger budgeten som en svårighet och det hade varit intressant att ställa det mot deras uppfattning om kostnaden.

4.5. Slutord

Antalet respondenter är för få för att dra säkra slutsatser från vårt examensarbete, de kan endast ses som en indikation. Dock tyder de svar vi har fått på att ekonomin är en av de viktiga faktorerna för de lokala beslutsfattarna på skolan och kan ses som ett hinder till att ta in skolhundsteam i undervisningen. Vidare kan man ana att förståelsen för utanförskapets kostnader underskattas hos nämnda beslutsfattare. Enligt Nilsson Lundmark och Nilsson (2022) saknar mer än var fjärde elev som går ut grundskolan de kunskaper som anses vara absolut grundläggande för klara sig i samhället; att ta sig in på arbetsmarknaden och kunna försörja sig själv. SKL (2015) visar på att det framför allt är utbildningsnivån som påverkar möjligheten att behålla ett arbete. Det är också tydligt att ju mer man tar hänsyn till barnens egna intressen och önskemål när insatser planeras, desto mer delaktiga blir barnen (Nilsson Lundmark & Nilsson, 2022). Med tanke på de, genom vetenskap och beprövad erfarenhet, positiva resultat som ett skolhundsteam kan ha på en elevs möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen ser vi att insatsen mycket väl kan vara lönsam för samhället. Här skulle det behövas ytterligare djupgående ekonomiska analyser än vad vi har haft möjlighet till inom ramen av vårt examensarbete. Vi kan dock konstatera att förhållandet mellan en investering i form av insats med skolhundsteam är ringa jämfört med kostnaden för endast ett års utanförskap. Det vore även intressant att se framtida studier rikta in sig mot ekonomiska beslutsfattare på en högre nivå, inom kommunstyrelserna, för att se om det även där finns en diskrepans mellan faktiska och uppfattade kostnader av vad en ej slutförd utbildning och i förlängningen ett utanförskap belastar samhället med. Det är, tänker vi, här samhällets gemensamma resurser och kostnader behöver tydliggöras och omfördelas för att minska utanförskapet. Att de tidiga insatserna är enormt viktiga går inte att nog betona. Vi är övertygade om att skolhundsteamet har en viktig roll att fylla i det arbetet.

REFERENSLISTA

- Backsell, C. (u.å.). *Referenshantering*. [Powerpoint.presentation]. Canvas.
https://canvas.instructure.com/courses/7042433/pages/skrivinstruktioner-inlamningsuppgifter?module_item_id=87157104
- Baralt, P., Fahlen, Å., Jaara Åstrand, J. Sjögren, M., Nilsson, M., Gavelin Rydman, A-C., Persson, E. & Helgason, L. (2023). *Regeringen måste skjuta till pengar till skolan*. Dagens Samhälle. <https://www.dagenssamhalle.se/opinion/debatt/regeringen-maste-skjuta-till-pengar-till-skolan/> , hämtad 2025-02-23
- Ejlertsson, G. (2014). *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik*. (3. uppl.). Originalutgåva 1996. Studentlitteratur AB.
- Hundens Hus Stockholm. (u.å.). *Certifierat Terapi & Skolhundsteam*.
<https://stockholm.hundenshus.se/produkt/certifierat-terapi-skolhundsteam-4-6-4-2025/> , hämtad 2025-02-23
- Hundens Hus Sundsvall. (u.å.). *Utbildning social tjänstehund*.
<https://hundsundsvall.com/utbildning-terapihund-skolhund/> , hämtad 2025-02-23
- IAHAIO. (2018). IAHAIO WHITEPAPER. IAHAIO.org. <https://iahaio.org/wp/wp-content/uploads/2021/01/iahaio-white-paper-2018-swedish.pdf>, hämtad 2025-02-23
- Karlberg, S. & Eriksson, H. (2018). *Sociala tjänstehundar - omsorg utan ord*. Klickerförlaget Göteborg AB.
- Karlberg, S. (2024). *Skolhundar för att minska problematisk skolfrånvaro - En studie i hur skolhundsteam påverkar närmiljön i jämförelse med insats av enbart pedagog* [Examensarbete, Sveriges lantbruksuniversitet].

- <https://stud.epsilon.slu.se/20704/1/karlberg-s-20241211.pdf>. Hämtad 2025-02-13
- MUCF. (2023). *Ingvar Nilsson om rapporten "Utanförskap och unga"* [Video]. Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=4qkEije3MCc>
- Myndigheten för Yrkeshögskolan (u.å.). *Om oss*. <https://www.myh.se/om-oss>, hämtad 2025-02-23
- Nilsson Lundmark, E. & Nilsson, I. (2022). *Utanförskap och unga*. MUCF. <https://www.mucf.se/publikationer/utanforskap-och-unga> Hämtad 2025-02-23
- Pedagoghunden. (u.å.). *Pedagogiskt tjänstehundsteam*. <https://www.pedagoghunden.se/tjanster/pedagogiskt-tjanstehundteam/>, hämtad 2025-02-23
- Skolverket. (2021a). *Nationell kartläggning av elevfrånvaro*. <https://www.skolverket.se/getFile?file=8573> , hämtad 2025-02-23
- Skolverket. (2021b). *Utredning om ett nationellt frånvaroregister*. <https://www.skolverket.se/getFile?file=9005>, hämtad 2025-02-23
- Skolverket (2024). <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/ge-extra-stod-till-elever/ansoka-om-tillaggsbelopp> Hämtad 2025-01-16
- Skolverket. (2025). *Elevhälsa*. Skolverket. <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/elevhalsa#h-Organisationavelevhalsan>). Hämtad 2025-02-13
- Statens Lantbruksuniversitet. (u.å.). *Bakgrund och förtydligande information som kompletterar "Lathund för Upphandling av Skolhundsteam"*. <https://sluholding.se/app/uploads/2024/12/2.-Bakgrund-och-fortydligande->

[information_skolhundsteam.pdf](#) Hämtad 2025-02-13

Svenska Terapihundskolan. (u.å.a). *Skolhund Hundunderstödd pedagogik.*

<https://terapihundskolan.se/skolhund/>, hämtad 2025-02-23

Svenska Terapihundskolan. (u.å.b). *Skolhundspedagog Resurspedagog.*

<https://terapihundskolan.se/skolhundspedagog-lang/> , Hämtad 2025-02-24

Sveriges Kommuner och Landsting. (2015). *Utbildning – nyckeln till arbete.*

<https://skr.se/download/18.45167e4317e2b341b24bb50d/1642783429505/7585-365-9.pdf>, hämtad 2025-02-23

Unicef. (u.å.). *Barnkonventionen.* <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten> , hämtad 2025-02-23

Uvnäs Moberg, K. (2022). *Hundstund: Prata, klappa, leka, läka med oxytocinbomben i vardagsrummet* (Första utgåvan.). Natur & Kultur.

Vetenskapsrådet. (2024). *God Forskningssed 2024.*

<https://www.vr.se/download/18.4c9f221a191e4edf9053a474/1727853946433/God%20forskningssed%20VR%202024.pdf>, Hämtad 2025-02-13

Vårdhundskolan. (u.å.). *Hund i vård, skola & omsorg.*

<https://vardhundskolan.se/utbildningar/utbildning/> , hämtad 2025-02-23

BILAGA 1

Utbildningskostnader

Svenska Terapihundskolan	31.848 kr
Hundens Hus Sundsvall	32.375 kr
Hundens Hus Stockholm	29.000 kr
Pedagoghunden	20.695 kr
Vårdhundskolan	35.200 kr

Presentation av undersökningen

Hej,

Jag heter Ann Ivarsson.

Jag har på senare år intresserat mig för barn och unga som har svårt att få till vardagen i skolan. Det kan vara barn med diagnoser eller som har upplevt eller varit med om utmaningar andra slag och som gör att tillvaron inte rullar på så lätt och kanske även påverkar närvaron i skolan i stor utsträckning. Jag började därför 2022 en utbildning till skolhundspedagog.

I mitt examensarbete ställer jag fråga om skolhundsteamet är lönsamt och en del av arbetet är också att tydliggöra vad som påverkar inställningen till skolhundsteam hos beslutsfattare inom skolan.

Jag skulle sätta stort värde på om du kunde ta dig 5 – 7 minuter för att svara på bifogad enkät!

Enkäten behöver vara ifylld senast 25 mars.

Deltagande i undersökningen är anonymt.

Varmt tack!

Ann Ivarsson

Blivande skolhundspedagog/resurspedagog

Enkätens utformning

1. Känner du till skolhundar sedan tidigare?
 - * Ja
 - * Nej
2. Om du känner till skolhundar sedan tidigare, beskriv kort med egna ord vad du upplevt/känner till om dessa:
3. Har det funnits skolhundsteam i er personal sedan tidigare?
 - * Ja, det finns just nu
 - * Ja, det har funnits vid olika tillfällen
 - * Nej
4. Har frågan om skolhundsteam kommit upp i er verksamhet tidigare?
 - * Ja
 - * Nej
5. Om frågan kommit upp tidigare, vad föranledde detta?
 - * Via föräldrar
 - * Via egen personal
 - * Via studerande
 - * Övrigt:
6. Hur ställer du dig till att använda skolhundsteam i verksamheten?
 - * Jag är positivt inställd till att använda skolhundar i verksamheten
 - * Jag är inte intresserad av att använda skolhundar i verksamheten
7. Vilken/vilka parametrar är viktigast för dig i valet om en skolhund ska tas in för att arbeta med barn i skolan? Markera de alternativ som stämmer:

* Att hunden och dess förare är utbildade för uppgiften

* Att det finns lämpliga lokaler

* Kostnaden för skolhundsteamet

* Allergihänsyn

* Att det är en stadigvarande insats

* Att det är en tillfällig insats

8. Skulle du kunna tänka dig att ha med ett skolhundsteam i elevhälsoteamet?

* Ja

* Nej

Motivera ditt svar ovan

9. Ser du några negativa perspektiv med att ta in ett skolhundsteam?

* Ja

* Nej

Om du svarade ja ovan, motivera ditt svar:

10. Anser du att en insats av ett skolhundsteam kan utgöra underlag för extraordinär stödåtgärd?

* Ja

* Nej

11. Arbetar du i privat eller kommunal skola?

* Privat

* Kommunal

12. Arbetar du i skolan på landsbygd eller storstad/tätort?

* Landsbygd

* Storstad/tätort

13. Vilka åldersklasser har skolan du arbetar på?

* Förskolan, förskoleklass

* F - 3

* F - 6

* F - 9

* 7 - 9

* 7 – 9 och gymnasieskola

* Gymnasieskola

14. Ser du några svårigheter med att ta in ett skolhundsteam? Markera de alternativ som stämmer:

* Ser inga svårigheter

* Rädsla för allergi

* Brist på ändamålsenliga lokaler

* Hundrädsla

* Ej beprövad insats

* Budget

* Otillräcklig information/kunskap om hur en sådan insats ser ut

* Negativt inställda föräldrar

15. Vilken roll har du på skolan?

* Rektor

* Biträdande rektor

* Skolchef

* Övrigt:

16. Hur mycket tror du en person som fastnat i kriminalitet och som inte är arbetsför, kostar samhället under en livstid?

* Ca 5 miljoner kronor

* Ca 5–10 miljoner kronor

* Ca 10–15 miljoner kronor

* Ca 15 – 20 miljoner kronor

* Mer än 20 miljoner kronor

Resultat öppna frågor

Fråga 2

- 1) Får elever med problematisk skolfrånvaro att öka närvaron igen
- 2) Läst en del. Skulle önska en skolhund till skolan.
- 3) Inget mer än en vän som jobbar på en skola har pratat om det
- 4) Bara att de finns
- 5) Vi har haft skolhund vid två tillfällen. De har arbetat med elever inom NPF.
- 6) Känner inte till några resultat kopplat till skolhund.
- 7) Har grannskolor som använder sig av skolhundar och de ser att eleverna gynnas.
- 8) Positiv insats för många elever men särskilt för det med utmaningar som gör dem svåra att nå.
- 9) En tidigare kollega har utbildat sin hund
- 10) Egentligen bara att det finns.
- 11) Endast sett på ex TV
- 12) Jag arbetar på en friskola och har med min egna hund
- 13) Via xxx resursskola gav det positiv effekt hos vissa elever
- 14) Att de används på olika sätt för psykisk hälsa.
- 15) Bara läst och uppskattat det jag läst
- 16) Positivt, lugnande och motivationshöjande
- 17) Genom min förskolläro utbildning, alltså inte jätte mycket
- 18) Endast hört ryktesvägen om att det finns skolhund. Vet ingenting mer än så
- 19) Har haft Skoglund på tidigare arbetsplats.
- 20) Jag har endast läst artiklar om det utifrån att problematisk skolfrånvaro är en angelägen fråga för mig.
- 21) Vi har det på vår skola och de fungerar väl, eleverna känner en mindre press, men det är främst kopplat till prestation vid muntliga framställningar exempelvis, att minska den stressen. Kopplat till närvaro tycks det ännu inte ge resultat.

22) En vän till mig har skolhundar på sin enhet. De är mycket nöjda, använder två hundar hos specialpedagogerna.

23) Vi har haft skolhund inom anpassad gymnasiet tidigare, vilket har varit framgångsrikt.

24) Har bara hört om det på andra skolor och i lägre åldrar, inte på gymnasiet där jag är verksam.,

25) Har haft i verksamhet tidigare

26) Fått enkät om det tidigare

27) Känner privat en pedagog som har skolhund och jag ser väldigt positivt på att använda hund i verksamhet

28) Bara att de finns, jag har ingen personlig erfarenhet av dem.

29) Jag upplever att skolhundar har ett positivt effekt på elevers mående i anpassad grundskolan

30) Jag känner till att det finns.

31) .

32) 13 st lämnade blankt, av dom hade 3 st svarat ja på fråga 1 "känner du till skolhundar sedan tidigare?" övriga hade svarat nej

Fråga 8 plus motivera

1) Ja. Tänker att det skulle ge fler ingångar till elever med olika sorters läsningar.

2) Nej. Ser inte att funktionen skulle vara användbart på en gymnasieskola som denna

3) Nej. Kan tänka mig det om man besitter mer specialpedagogiska kunskaper än bara riktat till skolhund

4) Ja. Ja, om parametrar som lokal och kostnad fungerar tror jag att det kan vara jättebra för eleverna.

5) Ja. Jag skulle vara positiv till att testa skolhundsteam till de elever som har en utmanande skolgång

6) Ja. Att arbeta med hundar är toppen! Ger nya möjligheter att nå fram till vissa elever.

7) Ja. Om det skulle funka på en vuxenutbildning som har verkstads lokaler

8) Nej? Har inget skolhälsosteam

9) Ja. Men det är helt enkelt inte möjligt utifrån ekonomin.

10) Nej. Jag jobbar på gymnasiet och set inte behovet här.

11) Ja. Jag personligen är positivt inställd, men det finns aspekter, som allergi, som försvårar arbetet. Även rädsla hos personal och elever finns.

12) Ja. Hundar är bra i skolan och de har en lugnande effekt. Bara tråkiga svenska skolor (kommunala) som är rädda för allergier.

13) Ja. Jag tror att det är svårt att planera för i verksamheten, att få alla med på tåget i alla led. Men jag tror det kan ge positiv effekt hos framför allt elever med NPF

14) Ja Jag tycker att djur skapar lugn och välbefinnande.

15)Ja. Då det är en stödjande insats som bidrar till lärande

16) Nej. Sekretesskyddade uppgifter i teamet, skolhundsteam får endast arbeta på uppdrag med elever/ elevgrupper

17) Ja. Djur rent allmänt har en positiv inverkan

18) Nej. Sekretessfråga

19) Nej. Jag tycker de lagstadgade professionerna inom elevhälsan täcker de perspektiv som är nödvändiga.

20) Nej. förskolan har inte elevhälsoteam

21) Nej. Det beror på. Tänker att hund är en insats som EHT beslutar om.

22) Nej. Jag har inte någon kunskap om vad det skulle tillföra

23) Nej. Jag ser inte att det är en viktig deltagare i EHT, som är en administrativ organisationsnivå. Dock utmärkt som en insats som kan sättas in på elevnivå.

24) Ja. Jag vet att djur ofta har positiv effekt på barn.

25) Ja. Om det finns en skolhund och ett skolhundsteam kopplad till skolan tänker jag att det är en förutsättning att de är med i EHT.

26) Nej. elevhälsoteamet omges av stark sekretess, vet ej om det skulle vara möjligt

27) Nej. Förskolan har inte elevhälsoteam

28) Ja. Jag tror att hundar/djur kan vara en mycket bra "väg" att nå vissa elever, det kan också bli något att samlas kring-att man får ett gemensamt åtagande.

29) Nej. Jag ser inte skolhundsteam som en del av EHT, däremot ser jag det som ett pedagogisk komplement till verksamheten

30) Ja. Det kan vara ett relevant arbetssätt.

Fråga 9 - negativa aspekter: JA- motivera

- 1) Allergi
- 2) Allergifrågan är ett problem.
- 3) kostnaden, ev allergier
- 4) Vi tillhör inte de obligatoriska skolformerna och tror att pengar kan vara ett problem
- 5) Allergier. Hundrädsla
- 6) Hundrädda, allergier
- 7) Allergi, hundrädsla. Det är också svårt att förutse en hunds beteenden i alla situationer.

Även en vanligtvis snäll hund kan reagera oförutsägbart kring händelser.

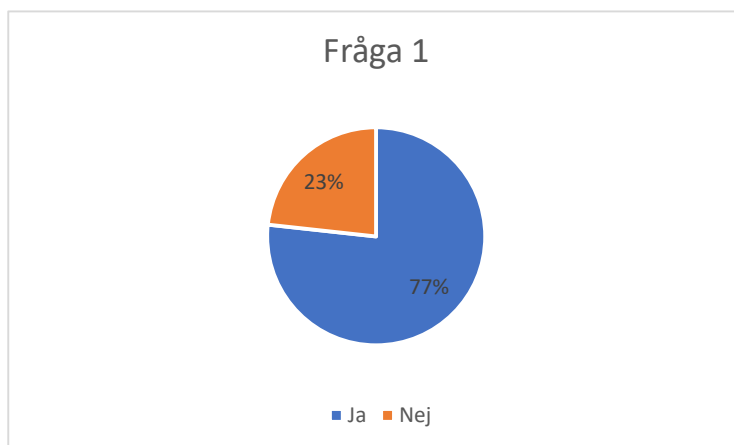
- 8) Främst frågan om allergi, och ökade kostnader
- 9) främst allergier men det finns också de som är rädda för hundar
- 10) Allergiska elever där vh blir oroliga
- 11) Allergi
- 12) Kostnad, logistiska problem, allergiproblem.
- 13) allergi och rädsla är viktiga parametrar att ta hänsyn till.
- 14) Endast allergi och kostnad
- 15) Jag ser att det finns kulturella utmaningar som behöver diskuteras med vårdnadshavare.
- 16) Allergier och personer som är rädda för hundar.

Resultat

Enkäten besvarades av 43 respondenter. Totalt antal mottagare av enkäten uppgick till 600. Svarefrekvensen var således 7,1% och det externa bortfallet var därmed 557 (92,9%). För fullständig transkription av svar på de öppna frågorna nummer 2, 8 och 9, se bilaga 3. I bilagan är ord som skulle kunna identifiera respondenten maskerade. I både bilagan och i nedanstående resultatredovisning är svaren återgivna i sin helhet utan korrektion av eventuella stavfel.

Fråga 1. Känner du till skolhundar sedan tidigare?

Majoriteten (33) av respondenterna kände till skolhundar sedan tidigare (se figur 1).

(Figur 1: Fråga 1, n-tal: 43)

Fråga 2. Om du känner till skolhundar sedan tidigare, beskriv kort med egna ord vad du upplevt/känner till om dessa:

Av respondenterna var det 13 som inte svarade på frågan. Bland dessa var det 10 som svarat nej på fråga 1, medan 3 hade svarat ja på fråga 1 men gav ingen beskrivning. 14 av svaren beskrev varifrån eller att man hört talas om skolhund utan att mer beskriva vad de upplevt/ känner till. Till exempel:

”En tidigare kollega har utbildat sin hund”

“Endast sett på ex TV”

10 respondenter hade positiv upplevelse eller kännedom vilket uttrycktes som bland annat:

“Vi har det på vår skola och de fungerar väl---”

“En vän till mig har skolhundar på sin enhet. De är mycket nöjda, använder två hundar hos specialpedagogerna”

Fem av svaren berörde användningsområden för eller effekt av skolhund:

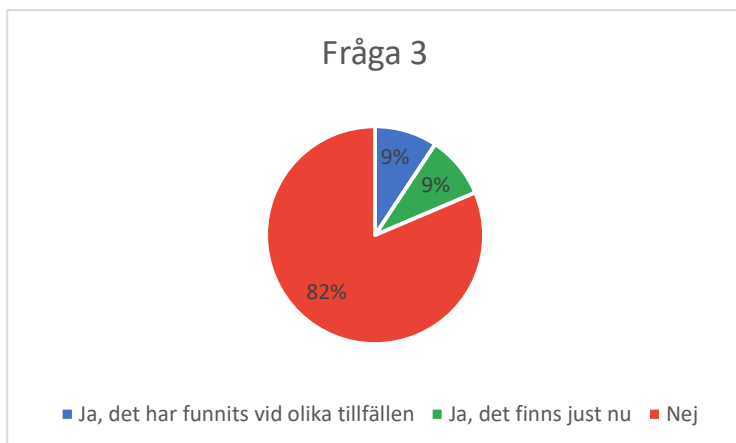
“Vi har haft skolhund vid två tillfällen. De har arbetat med elever inom NPF.”

“Positivt, lugnande och motivationshöjande”

“Positiv insats för många elever men särskilt för det med utmaningar som gör dem svåra att nå.”

En respondent har svarat *“Känner inte till några resultat kopplat till skolhund”*.

Fråga 3. Har det funnits skolhundsteam i er personal sedan tidigare?

(Figur 2: Fråga 3, n-tal: 43)

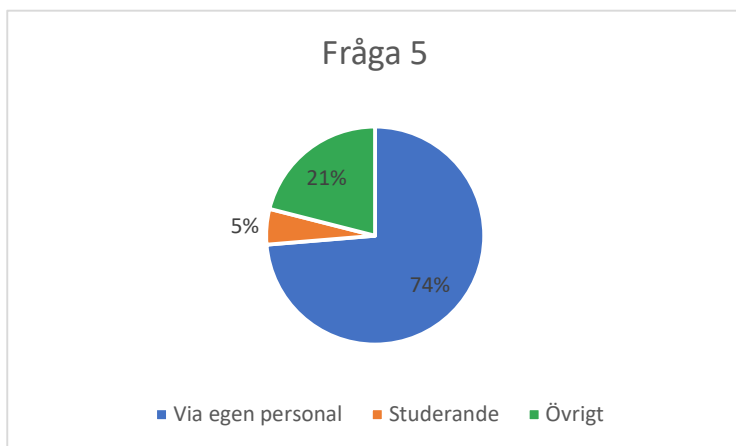
Drygt 18% av respondenterna har eller har haft skolhund på sin arbetsplats. Nära en av tio av respondenterna sade att det finns en skolhund på deras arbetsplats just nu. Lika många sade att det funnits en skolhund på arbetsplatsen vid olika tillfällen (se figur 2).

Fråga 4. Har frågan om skolhundsteam kommit upp i er verksamhet tidigare?

Drygt fyra av tio av respondenterna säger att frågan om skolhund har kommit upp i deras verksamhet.

Fråga 5. Om frågan kommit upp tidigare, vad föranledde detta?

Den vanligaste vägen som frågan om skolhund lyftes i verksamheten var via den egna personalen - 14 av 19 svarande. Det näst vanligaste kategorin var "övrigt" där "sökande", "elevhälsoteamet", "som diskussion om fenomenet skolhund och vad det kan leda till" och "via mig till övrig ledning" nämns av fyra av respondenterna. I ett fall hade en studerande initierat frågan. Ingen förälder hade lyft frågan till respondenterna (se figur 3).

(Figur 3: Fråga 5, n-tal: 19)

Fråga 6. Hur ställer du dig till att använda skolhundsteam i verksamheten?

En övervägande majoritet, 8 av 10, av respondenterna var positiva till att använda skolhundsteam i verksamheten (se figur 4).

(Figur 4: Fråga 6, n-tal: 42)

Fråga 7. Vilken/vilka parametrar är viktigast för dig i valet om en skolhund ska tas in för att arbeta med barn i skolan?

Förutom att hunden och dess förare är utbildade för uppgiften (76,7%) anser drygt hälften av respondenterna att kostnaden (53,5%) jämte allergihänsyn (55,8%) är de viktigaste parametrarna för beslut om att ta in skolhundsteam i verksamheten (se figur 5).

(Figur 5: Fråga 7)

Fråga 8. Skulle du kunna tänka dig att ha med ett skolhundsteam i elevhälsoteamet?

Enligt svaren på den direkta frågan med svarsalternativen ja eller nej kunde 28 av 41 respondenter tänka sig att ha med ett skolhundsteam i elevhälsoteamet (EHT) och

övriga svarade nej.

När respondenterna fick motivera sina svar, vilket 30 valde att göra, visade det sig att vissa respondenter ansåg att EHT som administrativ organisationsnivå inte behöver ett skolhundsteam men att däremot insatsen med skolhundsteam på individnivå var önskad:

- ”Nej. Det beror på. Tänker att hund är en insats som EHT beslutar om.”

Under motivera ditt svar framkom även att sekretessen som är inom EHT är en faktor till det nekande svaret:

- ”Nej. Elevhälsoteamet omges av stark sekretess, vet ej om det skulle vara möjligt”

Sex av respondenterna motiverade sitt nej med att EHT inte förekom i deras verksamhet.

Motiveringar av de som kunde tänka sig att ha med skolhundsteam i EHT uttryckte positiva följder av hund i det pedagogiska arbetet:

- ”Ja. Att arbeta med hundar är toppen! Ger nya möjligheter att nå fram till vissa elever.”

- ”Ja. Då det är en stödjande insats som bidrar till lärande”

Några var positiva men såg hinder:

- ”Ja. Men det är helt enkelt inte möjligt utifrån ekonomin.”

- ”Ja. Jag personligen är positivt inställd, men det finns aspekter, som allergi, som försvårar arbetet. Även rädsla hos personal och elever finns.”

Fråga 9. Ser du några negativa perspektiv med att ta in en skolhundsteam?

16 av respondenterna motiverade sina jakande svar (se figur 10). De flesta med att kort nämna ett eller ett par ord för det som de såg som negativa aspekter. Det som nämndes av flera var allergi (14st), hundrädsla (6st) och ekonomi (5st). En respondent uppgav även “---logistiska problem---”.

Tre respondenter skrev något längre motiveringar:

“Vi tillhör inte de obligatoriska skolformerna och tror att pengar kan vara ett problem!”

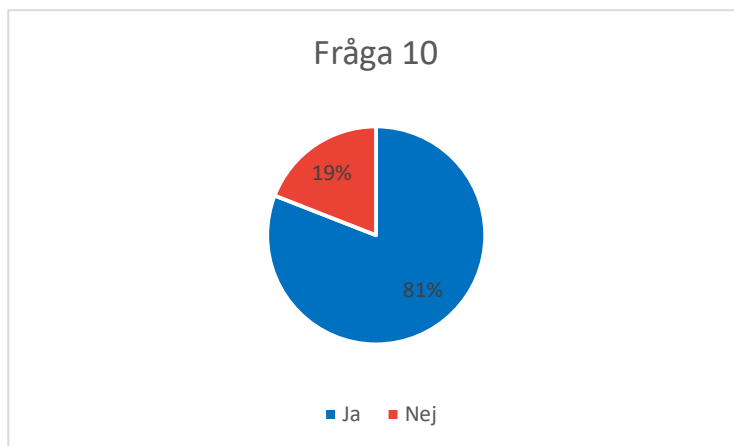
“Allergi, hundrädsla. De är svårt att förutse en hunds beteende i alla situationer. Även en vanligtvis snäll hund kan reagera oförutsägbart kring händelser.”

Varav en kunde se kulturella utmaningar:

“Jag ser att det finns kulturella utmaningar som behöver diskuteras med vårdnadshavare.”

Fråga 10. Anser du att en insats av ett skolhundsteam kan utgöra underlag för extraordinär stödåtgärd?

34 av respondenterna ansåg att ett skolhundsteam kan utgöra underlag för extraordinär insats och 8 ansåg att det inte gör det (se figur 6).

(Figur 6: Fråga 10, n-tal: 42)

Fråga 11. Arbetar du i privat eller kommunal skola?

Av respondenterna arbetade 40% i privat skola och 60% i kommunal skola.

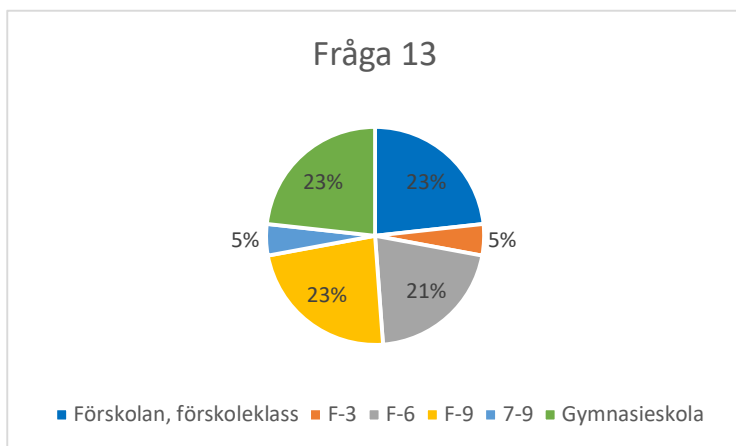
Fråga 12. Arbetar du i skolan på landsbygd eller storstad/tätort?

23% av respondenterna arbetar i landsbygden och 77% i storstad/ tätort.

Fråga 13. Vilka åldersklasser har skolan du arbetar på?

Åldersklasserna i skolorna som respondenterna representerade var relativt jämnt fördelade på förskola/ förskoleklass, F-6, F-9 och gymnasieskola. Endast några få

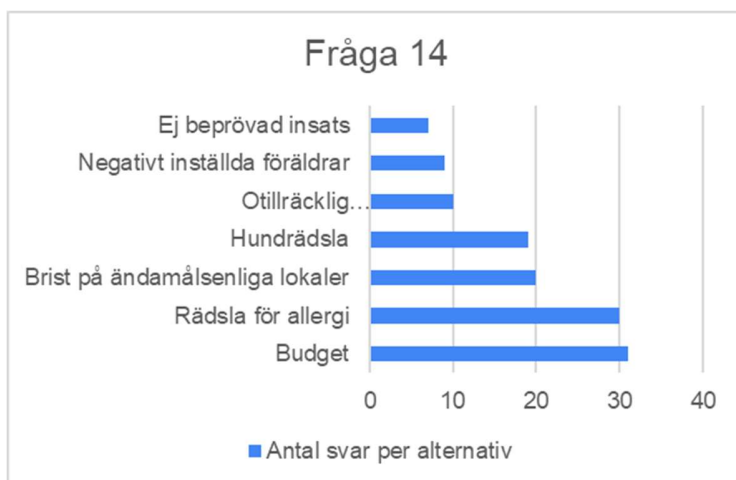
arbetade på en F-3 eller 7–9 skola (se figur 7).

(Figur 7: Fråga 13, n-tal: 43)

Fråga 14. Ser du några svårigheter med att ta in ett skolhundsteam?

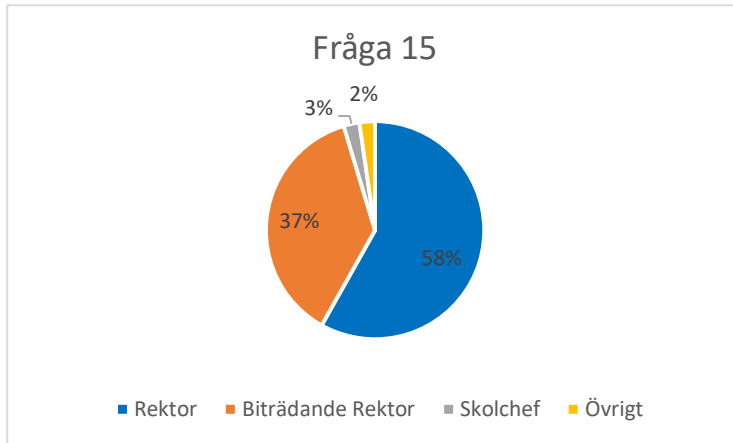
Av de som svarat att de ser några svårigheter att ta in hund i skolverksamheten (93%) så refererar majoriteten främst till budget, följt av rädsla för allergi och på tredje plats kommer brist på ändamålsenliga lokaler (se figur 8).

(Figur 8: Fråga 14)

Fråga 15. Vilken roll har du på skolan?

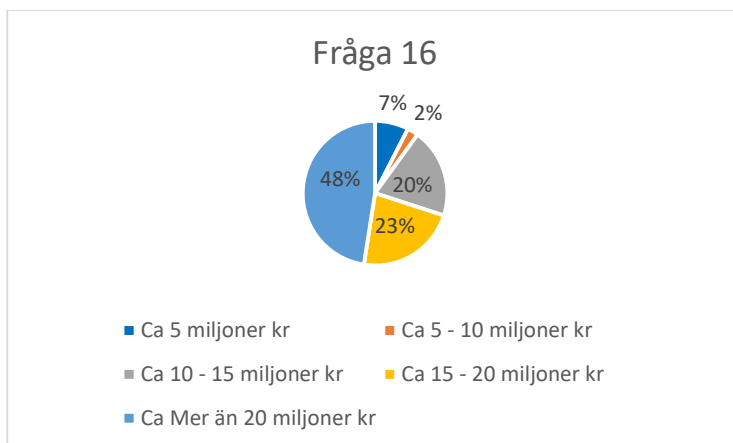
Övervägande del av respondenterna utgjordes av rektorer och biträdande rektorer (se figur 9).

(Figur 9: Fråga 15, n-tal: 43)

Fråga 16. Hur mycket tror du en person som fastnat i kriminalitet och som inte är arbetsför, kostar samhället under en livstid?

Nära hälften av respondenterna svarar att de uppskattar kostnaden för utanförskapet med kriminalitet till mer än 20 miljoner kronor. En stor andel, ca 30% (12 av 40 respondenter) uppskattade kostnaden till lägre än 15 miljoner kronor (se figur 10).

(Figur 10: Fråga 16, n-tal: 40)